

सन २०१९-२० करिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजना-
रफ्तार या योजनेस प्रशासकीय मंजूरी प्रदान करणे
तसेच, योजनेंतर्गत सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी
₹ १५५.६१ कोटी निधी वितरीत करणे.

**महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: राकृवि ०३१९/प्र.क्र. ८८/१४-अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०४२

दिनांक : २९ जून, २०१९

संदर्भ :

१. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.०४१८/प्र.क्र.१५५/१४-अ, दि. २७/०४/२०१७
२. वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१९/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दि.०१.०४.२०१९
३. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, केंद्रिय कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. ७-१/२०१९- आरकेव्हीवाय, दि. २२/०२/२०१८
४. राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) २६ व्या बैठकीचे इतिवृत्त- पत्र क्र. आरकेव्ही-१२१८/प्र.क्र.३३८/१४-अ, दि. २३/०३/२०१९, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, केंद्रिय कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. १-१५/२०१९ आरकेव्हीवाय/१, दि. ०६/०६/२०१९

प्रस्तावना :

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना सन २००७-०८ पासून सुरु करण्यात आली असून केंद्र शासनाने सदर योजनेची पुनर्रचना केली आहे व ती आता राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार (RKVY-RAFTAAR) या नावाने राबविण्यात येत आहे. या योजनेंतर्गत कृषि व संलग्न क्षेत्राशी संबंधित योजनांच्या नियोजन व कार्यान्वयनामध्ये राज्यांना लवचिकता व स्वायत्तता देणे, स्थानिक गरजेनुसार पिके व प्राधान्यक्रमाचा विचार करुन त्यांना राज्यांच्या कृषि नियोजनामध्ये स्थान देणे. विकास दरामध्ये कृषि व संलग्न क्षेत्राचा विकास दर ४% गाठणे ही या योजनेची प्रमुख उद्दीष्ट आहेत.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार ही योजना केंद्र व राज्य शासनाच्या अनुक्रमे ६०:४० प्रमाणात अर्थसहाय्याने राबविण्यात येत असून या योजनेंतर्गत सर्वसाधारण राकृवियो करिता (Normal RKVY) केंद्र शासनाने संदर्भांकित दि. २२/०२/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये महाराष्ट्रास सन २०१९-२० करिता एकूण ₹ ४१८.४५ कोटी रक्कमेचे वार्षिक नियतवाटप (Allocation) मंजूर केले आहे. या वार्षिक नियतवाटपात **केंद्र हिस्साचे ₹ २५१.०७ कोटी** (सर्वसाधारण प्रवर्ग ₹ १८६.७३ कोटी, अनुसूचित जाती ₹ ३४.८८ कोटी व अनुसूचित जमाती ₹ २८.४६ कोटी) आणि त्या समरुप **राज्य हिस्साचे ₹ १६७.३८ कोटी** (सर्वसाधारण प्रवर्ग ₹ १२४.४९ कोटी, अनुसूचित जाती ₹ २३.९२ कोटी व अनुसूचित जमाती ₹ १८.९७ कोटी) असे **एकूण ₹ ४१८.४५ कोटी** निधीचे नियतवाटप मंजूर केलेले आहे. सदर रक्कमेच्या मर्यादेत चालू वर्षी योजनेंतर्गत प्रकल्पांची अंमलबजावणी करावयाची आहे.

संदर्भाधिन दि.०६/०६/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये केंद्र शासनाने राज्यास सर्वसाधारण प्रवर्गाचा केंद्र हिस्साचा ₹९३.३७ कोटी निधी वितरीत केला असून त्या समरूप राज्य हिस्साचा ₹६२.२४ कोटी निधी असा सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता एकूण ₹ १५५.६१ कोटी निधी वितरणासाठी उपलब्ध आहे.

सन २०१९-२० मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या अंमलबजावणीस प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणे तसेच, योजनेतर्गत मंजूर प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीकरिता केंद्र व राज्य हिस्साचा मिळून सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता ₹ १५५.६१ कोटी निधी वितरणाची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्यानुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:

- सन २०१९-२० मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार या योजनेच्या अंमलबजावणीस प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत चालू वर्षी सर्वसाधारण राकृवियो (Normal RKVY) करिता केंद्र व राज्य हिस्साच्या ६०:४० प्रमाणात एकूण ₹ ४१८.४५ कोटी निधी (रुपये चारशे अठरा कोटी पंचेचाळीस लाख फक्त) उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर निधी योजनेतर्गत राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीने मंजूर केलेल्या प्रकल्पांतर्गत कार्यक्रम राबविण्यास चालू वर्षी पुढीलप्रमाणे प्रवर्गानिहाय उपलब्ध करून देण्यात येईल -

(रक्कम ₹ कोटी)

अ. क्र.	राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार अंतर्गत सर्वसाधारण राकृवियो (Normal RKVY)	केंद्र हिस्सा (६०%)	राज्य हिस्सा (४०%)	एकूण निधी
अ.	सर्वसाधारण प्रवर्ग	१८६.७३	१२४.४९	३११.२२
ब.	अनुसूचित जाती प्रवर्ग	३५.८८	२३.९२	५९.८०
क.	अनुसूचित जमाती प्रवर्ग	२८.४६	१८.९७	४७.४३
एकूण (सर्वसाधारण राकृवियो)		२५१.०७	१६७.३८	४१८.४५

- या शासन निर्णयान्वये सन २०१९-२० मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार या योजनेतर्गत मंजूर प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीसाठी सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता केंद्र व राज्याच्या ६०:४० अर्थसहाय्याच्या प्रमाणात एकूण ₹ १५५.६१ कोटी निधी (रुपये एकशे पंचावन्न कोटी एकसष्ट लाख फक्त) आयुक्त (कृषि) यांना अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीद्वारे पुढीलप्रमाणे उपलब्ध करून देण्यात येत आहे -

(रक्कम ₹ कोटी)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता मंजूर निधी (६०:४०)		
		केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१.	राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार - सर्वसाधारण राकृवियो (Normal RKVY)	९३.३७	६२.२४	१५५.६१

३. परिच्छेद क्र. २ मध्ये नमूद केल्यानुसार, राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - रफ्तार या योजनेंतर्गत केंद्र हिस्साचा ₹ १३.३७ कोटी (रुपये त्र्याण्व कोटी सदोतीस लाख फक्त), आणि राज्य हिस्साचा ₹ ६२.२४ कोटी (रुपये बासष्ठ कोटी चोवीस लाख फक्त) असा एकूण ₹ १५५.६१ कोटी (रुपये एकशे पंचावन्न कोटी एकसष्ठ लाख फक्त) निधी उपलब्ध करून दिला असून तो योजनेच्या केंद्र व राज्य हिस्साच्या पुढील लेखाशिर्षांतर्गत सन २०१९-२० मध्ये अर्थसंकल्पित केलेल्या तरतुदीतून खर्ची टाकावा -

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक डी -३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (८००) इतर खर्च (००) (०९) कृषि उन्नती योजना - राष्ट्रीय कृषि विकास योजना अंतर्गत अर्थसहाय्य (पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत योजना) (६० टक्के केंद्र हिस्सा) (२४०१ ८२३५) ३३-अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक डी -३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (८००) इतर खर्च (००) (११) कृषि उन्नती योजना - राष्ट्रीय कृषि विकास योजना अंतर्गत अर्थसहाय्य (पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत योजना) (४० टक्के राज्य हिस्सा) (२४०१ A२२५) ३३-अर्थसहाय्य

४. या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात आलेल्या ₹ १५५.६१ कोटी रक्कमेचे कोषागारातून आहरण व वितरणाकरिता सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून, आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
५. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे यांनी वितरीत केलेला ₹ १५५.६१ कोटी निधी कोषागारातून आहरित करून आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या नावे उघडण्यात आलेल्या स्वीय प्रपंजी लेखा खाते (PLA) मध्ये जमा करावा व तसे शासनास अवगत करावे.
६. या शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेंतर्गत सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता पुढील अंमलबजावणी यंत्रणांना ₹ १५५.६१ कोटी निधीपैकी सद्यःस्थितीत ₹ ७२.१३ कोटी (रुपये बहात्तर कोटी तेरा लाख) निधी प्रकल्पनिहाय वितरण करण्यात येत असून, उर्वरित ₹ ८३.४८ कोटी निधीचे प्रकल्पनिहाय वितरण यथावकाश कळविण्यात येईल. या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात येत असलेल्या ₹ ७२.१३ कोटी निधीच्या प्रकल्पनिहाय वितरणाबाबतचा तपशिल सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ मध्ये नमूद केला आहे व त्याचा गोषवारा पुढीलप्रमाणे :-

(रक्कम ₹ कोटी)		
अ.क्र.	वितरीत निधीचा अंमलबजावणी यंत्रणानिहाय तपशील	वितरीत निधी
१	आयुक्त (कृषि)	७.४८
२	सर्व कृषि विद्यापीठे	१०.०१

अ.क्र.	वितरीत निधीचा अंमलबजावणी यंत्रणानिहाय तपशील	वितरीत निधी
३	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ	२९.७३
४	व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ	२४.९१
एकूण वितरीत निधी (सर्वसाधारण प्रवर्ग)		७२.९३

७. उपरोक्त मंजूर निधीचे तात्काळ उपयोजन होण्याच्यादृष्टीनेच कोषागरातून आहरण करावे आणि सर्व विभागांनी त्यांना प्राप्त होणाऱ्या निधीचा तात्काळ विनियोग करावा, अंमलबजावणी यंत्रणांनी निधी उपयोजनाविना बँक खात्यामध्ये जमा करून ठेवू नये.
८. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत सन २००७-०८ पासून सन २०१८-१९ पर्यंत विविध विभागांना वितरीत केलेल्या निधीचे लेखापरीक्षण होऊन तसे प्रमाणित केल्यानंतर सदर योजनेतर्गत उर्वरीत निधी दुसऱ्या टप्प्यामध्ये केंद्र शासनाकडून वितरीत करण्यात येणार आहे, त्यामुळे सर्व अंमलबजावणी यंत्रणांनी/विभागांनी त्यांना सन २००७-०८ ते सन २०१८-१९ या कालावधीत वितरीत केलेल्या निधीचे सनदी लेखापालांकडून लेखापरिक्षण झाल्याचे प्रमाणित करावे.
९. या शासन निर्णयान्वये केवळ 'सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता' निधी वितरीत करण्यात आला असून सर्व विभागांनी / अंमलबजावणी यंत्रणांनी त्यांना मंजूर केलेल्या प्रकल्पांतर्गत सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी आवश्यक असलेल्या निधीकरिता उपरोक्त रकमेचा विनियोग करावा.
१०. वैयक्तिक लाभाच्या प्रकल्पांतर्गत सर्व विभागांनी / अंमलबजावणी यंत्रणांनी लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर थेट लाभ हस्तांतरणाद्वारे (DBT) अनुदान वितरीत करावे.
११. हा शासन निर्णय वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०१९/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दि. ०१.०४.२०१९ नुसार विहीत केलेल्या अटीची पूर्तता होत असल्याने तसेच, सदर परिपत्रकानुसार या विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०६२९१६१३४२५१०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सहपत्र :- परिशिष्ट - अ

(श्रीकांत चं. आंडगे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई

२. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. प्रधान सचिव (पदुम व पणन), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. सचिव (वस्त्रोद्योग), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सचिव (जलसंधारण), मृद व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९. व्यवस्थापकीय संचालक (MSHMPB), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे
१०. आयुक्त (पशुसंवर्धन), औंध, पुणे
११. आयुक्त (दुग्धव्यवसाय), वरळी, मुंबई
१२. आयुक्त (मत्स्यव्यवसाय), मरीन ड्राईव्ह, मुंबई
१३. महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, भांबुर्डा, भोसले नगर, पुणे.
१४. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
१५. संचालक (प्रक्रिया व नियोजन), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
१६. संचालक (रेशीम), विभागीय आयुक्तालय परिसर, सिव्हील लाईन्स, नागपूर
१७. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, गुलटेकडी, मार्केट यार्ड, पुणे
१८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ, गुलटेकडी, मार्केट यार्ड, पुणे
१९. महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
२०. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
२१. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
२२. सहायक संचालकी (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
२३. वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प), मंत्रालय, मुंबई
२४. मा. मंत्री (कृषि व फलोत्पादन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
२५. निवड नस्ती.

परिशिष्ट - अ

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्र. राकृवि ०३१९/प्र.क्र. ८८/१४-अ, दि. २९/०६/२०१९चे सहपत्र

राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत प्रकल्प निहाय / अंमलबजावणी यंत्रणा निहाय रु. ७२.१३ कोटी निधीचे वितरण

वर्ष - २०१९-२०

(रक्कम रु. कोटीत)

अ.क्र.	प्रकल्पाचे नाव	प्रकल्प मंजूरीचे वर्ष	प्रकल्पाची किंमत (राकृवियो हिस्सा)	सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी वितरीत करण्यात आलेला निधी
१	बीज गुणन केंद्राच्या प्रक्षेत्रावर विविध कृषि हवामान क्षेत्रानुकूल वैरणीच्या पिकांचे बियाणे / ठोंबाचे उत्पादन तथा पिक प्रात्यक्षिक व विकास	२०१७-१८	३.००	०.२०
२	उच्च तंत्रज्ञान आधारित शासकीय फळबाग रोपवाटीकांचे बळकटीकरण	२०१७-१८	१९.९७	७.२८
अ	आयुक्त (कृषि)		२१.९७	७.४८
३	३१ कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांमध्ये धान्य चाळणी व प्रतवारी यंत्र उभारणी प्रकल्प	२०१७-१८	५.०५	२.२७
४	१०८ कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांमध्ये शेतमाल तारण सुविधेकरिता गोदाम उभारणी प्रकल्प	२०१७-१८	४१.८६	२७.४६
ब	व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ		४६.९१	२९.७३
५	आदिवासी भागातील वखार महामंडळाच्या गोदामांना गॅल्वलाईन पत्र्यांचे नवीन छत, ग्रील रोलिंग शटर, ऑप्रोच रोड, ऑप्रन gutter व कंपाउंड भितीच्या सुविधा उपलब्ध करून देऊन गोदामांचा दर्जा उंचावणे.	२०१८-१९	५४.८१	१६.७५
६	विदर्भ व मराठवाड्यातील १० ठिकाणी गोदामांची निर्मिती करून तेथे वखार पावती सुविधा व ऑनलाईन ट्रेडिंग सुविधा उपलब्ध करून देणे	२०१७-१८	१०.१८	२.३७
७	वखार महामंडळाच्या राज्यातील गोदामांच्या फरश्यांची दुरुस्ती दर्जा सुधारणे आणि गडचिरोली, भंडारा, गोंदिया व चंद्रपूर जिल्यातील वखार महामंडळाच्या वखार केंद्रावर सिमेंट रस्त्यांची निर्मिती.	२०१७-१८	२३.९९	५.७९
क	व्यवस्थापकीय संचालक (वखार महामंडळ)		८८.९८	२४.९१
८	सिंचन पाणी गरज-सल्ला सेवा	२०१४-१५	५.००	०.६४
९	शेतकरी प्रथम	२०१५-१६	५.९	१.०९
१०	महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ, राहुरी येथील प्रक्षेत्रावर पूर्ण क्षमतेने शाश्वत बीजोत्पादन कार्यक्रम राबविण्यासाठी उपसा सिंचन योजना राबविण्याचा प्रकल्प	२०१७-१८	१५.२२	५.००
११	ऊस पिकाखालील शेत जमीनीतील सर्व व्यवस्थापनासाठी प्रवीण प्रशिक्षक तयार करणे व त्याद्वारे ऊसाची उत्पादकता वाढविणे, जमिनीचे आरोग्य सुधारणे व हवामान बदलाचे व्यवस्थापन करणे.	२०१८-१९	१.०२	०.७६
ड	म.फु.कृ.वि. , राहुरी		२७.१४	७.४९
१२	डॉ. पं.दे.कृ.वि. विकसित पिक व्यवस्थापन तंत्रज्ञानाचा प्रसार	२०१५-१६	९.०१	१.४०
इ	डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोला		९.०१	१.४०
१३	पनवेल येथील खार जमीन संशोधन केंद्राच्या प्रयोगशाळेचे बळकटीकरण आणि मृद आरोग्य व मत्स्योत्पादनासाठी शेतक-यांची क्षमता बांधणी प्रकल्प	२०१७-१८	४.१९	१.१२
फ	डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठ, दापोली		४.१९	१.१२
एकूण (अ+ब+क+ड+इ+फ)				७२.१३